

NIEUWSBRIEF

Uitgave 2023-2/2023

Beste lezer,

De tweede nieuwsbrief van 2023 en de eerste nieuwsbrief waarvoor Nard Jansen mede de redactie verzorgt. Als bestuur zijn wij erg blij dat Nard voor ons de communicatie- en PR-taken heeft opgepakt. Voor degene die hem (nog) niet kent; verderop in deze nieuwsbrief een nadere kennismaking.

We beginnen het nieuws met de werkgroep Memorix, die een geweldige mijlpaal heeft bereikt. We hopen dat u een mooie avond heeft gehad bij de lezingen met verhalen over Schijndel (maart) en/of de wijken Veghel-Zuid en De Leest in de jaren '60 (april). Het bestuur is inmiddels gestart met de voorbereidingen van de lezingen voor de rest van het jaar 2023.

Voorts wat informatieve berichten, waarbij we aandacht vragen voor de aanstaande, extra Algemene Ledenvergadering en nieuwtjes van en over de leden. Er stonden bijv. rond Koningsdag twee leden van Vehchele in de spotlights. Tot slot hebben we voor u voorinformatie over de excursie naar Den Bosch en in het kort de agenda voor de rest van het jaar.

Veel leesplezier allemaal!

Petra Huibers

Mooie mijlpaal voor de werkgroep Memorix

De werkgroep Memorix van HKK Vehchele heeft een dikke pluim ontvangen van Erfgoed Brabant. Vehchele is namelijk de eerste Brabantse heemkundekring die, na de aansluiting op Brabant Cloud, meer dan 50.000 records heeft ingevoerd. De records betreffen historische foto's en bidprentjes van en over Veghel. Een gigantisch aantal.

Henk van Wanrooij is, samen met Henk van der Voort en Jan van Erp, in 2018 initiatiefnemer van de werkgroep. Volgens Henk heeft het opstellen van een gedegen en zorgvuldig plan van aanpak de basis voor dit grote succes gelegd. Want voor je begint aan zo'n schier onmogelijke klus, is het noodzakelijk om de digitale verzameling zodanig in te richten dat de afbeeldingen uiteindelijk snel op het beeldscherm van de bezoeker te toveren zijn. Daarbij is ook gedacht aan enkele belangrijke filtermogelijkheden.

De Covid-periode heeft veel onheil gebracht, maar aan de andere kant verschaftte die periode de werkgroepleden de tijd en gelegenheid om veel invoerwerk te verrichten.

Voor invoer van de foto's is gekozen voor het programma Memorix van Erfgoed Brabant. Daarmee is professionele ondersteuning gewaarborgd.

Gestart is toen met het thematisch scannen van het beschikbare papieren (foto)materiaal:

- 3.700 foto's van het Veghels carnaval van begin jaren '50
- 5.900 foto's van 75 jaar Zwijsen college
- 4.900 foto's uit het archief van voetbalclub Blauw-Geel '38
- 19.000 bidprentjes, waaronder ca. 1.500 bidprentjes van de Zusters Franciscanessen.

De laatste serie is voor het grootste deel in bulk ingevoerd met hulp van een handige IT-expert van de werkgroep Eerdologie.

De invoer via scan of bulk is slechts een eerste stap. Zeker zo belangrijk is de unieke codering van elke foto, de nabewerking van de foto en de nummering van elke persoon op een gezelfschapsfoto (de meeste). En niet te vergeten nog het invoeren van de bekende gegevens van de foto: namen van personen, locatie, data en jaartallen, enzovoort.

Om een indruk te krijgen van het resultaat van de invoer is een bezoek aan de website van Vehchele zeker aan te raden. Kijk in het menu onder 'Publicaties' en het zoekscherm verschijnt.

U zult vanzelf zien dat er bij heel veel foto's nog gegevens ontbreken, zoals bijv. namen van bepaalde personen en/of locaties. De werkgroep doet hierbij tevens een beroep op u: mocht u personen of locaties herkennen of ontbrekende jaartallen weten, maak dan gebruik van de eenvoudige mogelijkheid om de ontbrekende gegevens te melden. Het maakt de database nóg completer dan dat die nu al is.

We kunnen stellen dat het compliment van Erfgoed Brabant aan de werkgroep niet meer dan volkomen terecht is. Overigens is het voor de werkgroep geen reden om op de lauweren te rusten. Er ligt nog heel veel materiaal om in te voeren. Ondersteuning is daarbij van harte welkom. Dus meld je bij Henk of Henk; veel handen maken licht werk.

TERUGBLIKKEN

Lezing – 22 maart

Verhalen over Schijndel door Johan van Geffen

Schijndel: Mythe of Werkelijkheid?

Johan van Geffen (geschiedenisdocent aan het Elde College in Schijndel) nam ons woensdagavond 22 maart op een luchtige cabaretseke manier (er is veel gelachen) mee in het ontstaan, de groei en de redenen waarom Schijndel en zijn

Schijndelaren zijn verworden tot wat ze nu zijn. Vooral de hopteelt, klompenindustrie, kaarsenfabricage en natuurlijk de kousen van Jansen de Wit hebben een grote invloed gehad op de groei van Schijndel. Wist u dat op een gegeven moment de helft van de Schijndelse beroepsbevolking bij Jansen de Wit werkte?

Johan vertelde in geuren en kleuren waarom de slag van Boxtel in de 17e eeuw eigenlijk de slag om Schijndel had moeten heten. Maar Johan vertelde ook over de grote zeeheld en beroemdste Schijndelaar Jan van Amstel. Niettemin heeft hij er maar heel kort gewoond, maar daar zijn ze in Schijndel gewoon trots op.

Veel indruk maakten de verhalen rondom de bevrijding in 1944. Voordat in september 1944 de landingen van Operatie Market Garden plaats vonden, ging de oorlog als het ware aan Schijndel voorbij. Maar het venijn zat in de staart. Tijdens de zogenaamde granaatweken die volgden op de landingen zijn veel slachtoffers gevallen en het toenmalige centrum werd compleet verwoest. Schijndel, op een steenworpafstand van het reeds bevrijde Veghel en Sint Oedenrode, werd pas vijf weken na de eerste landingen, op 21 oktober 1944, bevrijd. Bizar.

Bij kousenfabrikant Jansen de Wit stond Johan wat langer stil. Dat is ook niet vreemd, want Jansen de Wit heeft een belangrijke, zo niet de belangrijkste rol gespeeld in de ontwikkeling van Schijndel, zowel op economisch als op maatschappelijk gebied. Heel jammer, dat door allerlei financiële factoren daar de klad in is gekomen en het bedrijf volledig uit Schijndel is verdwenen.

Johan sloot zijn presentatie af met wat hij allemaal nog niet verteld had. Dat houdt dus in, dat Johan nog een keer terug moet komen om zijn historische reis over Schijndel compleet te kunnen maken.

Lezing – 19 april 2023

De ontwikkeling van Veghel-Zuid en de Leest door Bernard Vissers

Voor een volle zaal vertelde Bernard over de jaren zestig; de groei van de industrie en de komst van grote bedrijven naar Veghel die steeds meer personeel nodig hebben. Al die mensen moesten ergens wonen en daarom werden nieuwe wijken gebouwd. Er kwamen voorzieningen zoals scholen en een kerk. In eerste instantie een noodkerk die ook gebruikt kon worden als sporthal. De maatschappelijke ontwikkelingen gingen snel; groeiende welvaart, televisie, vrije tijd, maar ook het Vaticaans Concilie en het teruglopen van het

kerkbezoek. De plannen voor de nieuwe kerk lagen enkele jaren later kant en klaar maar werden niet meer uitgevoerd.

Aan de hand van vele mooie foto's liet Bernard zien hoe weiland en landbouwgrond veranderden in woonwijken als Zuid en de Boekt. Voor een aantal aanwezigen heel herkenbaar en zeker op de foto's van het oude zwembad en later het vervangen van de "Hoge Brug" werd door de aanwezigen in de zaal gereageerd. Een mooie avond die met een luid applaus voor Bernard werd afgesloten.

Archeologieles aan leerlingen van groep 7/8 van basisschool de Vijfmaster

Hanneke van Alphen en Jos Hezewijk waren door basisschool de Vijfmaster benaderd om te komen vertellen wat een archeoloog doet.

Hanneke heeft Petra Huibers, Harrie Vonk en Marie-Louise van Lieshout gevraagd om leerlingen van de bovenbouw archeologie in de praktijk te laten ervaren.

Nadat Hanneke voor het theoretische deel een instructie met een PowerPoint op de school had gegeven, kwam de klas afgelopen donderdag 23 maart op bezoek in onze heemkamer en daar hebben de leerlingen de eerste stappen in een praktisch schervenonderzoek uitgevoerd. De jongelui waren geïnteresseerd, luisterden goed en als archeologen in spe gingen ze actief en enthousiast met de scherven aan het werk.

Voor de drie organisatoren van HKK was dit ook nieuw. Het was een mooie, leerzame ervaring om met de jeugd aan het werk te gaan over de betekenis van archeologie en het praktisch ervaren van wat archeologisch onderzoek is.

Bijeenkomst nieuwe leden – 28 maart

Op dinsdag 28 maart 2023 was in het oude raadhuis te Veghel de jaarlijkse bijeenkomst voor leden die zich afgelopen jaar bij de HKK Vehchele hebben aangemeld. Onder het genot van een kopje koffie en een stukje vlaai werden de 20 aanwezige nieuwe leden welkom geheten door voorzitter Petra Huibers.

Alle nieuwe leden vertelden iets over zichzelf en hoe ze hier terecht waren gekomen. Het gezelschap kende een grote diversiteit aan mensen met verschillende achtergronden.

Petra vervolgde de avond met een presentatie over het hoe, wat en waar binnen de Heemkundekring. Uitleg werd gegeven over de werkgroepen en een aantal vertegenwoordigers gaf een korte toelichting op de werkgroepactiviteiten. Met daarbij de uitdrukkelijke boodschap dat die toegankelijk zijn voor iedereen en dat elke werkgroep nog extra kennis en 'handjes' kan gebruiken.

Rolf Vonk gaf een uitgebreide toelichting op de positie van de Heemkundekring in de gemeenschap en de maatschappelijke ontwikkelingen rondom de heemkunde.

In de pauze werden al volop gegevens en kennis uitgewisseld. We hopen dat een prachtige groep enthousiastelingen zich gaat aanmelden voor inzet in een werkgroep.

Na de pauze verzorgden Henk van der Voort en Rolf Vonk rondleidingen door het Raadhuisgebouw. De gerestaureerde raadzaal, het balkon en haar schilderijen, de postkamer, de archieven in de kelder en zelfs de attentietegels buiten kregen de nodige aandacht.

Als afsluiting kwamen geïnteresseerden nog samen in de Heemkundekamer en kon het bestuur zich van zijn TROTSE kant laten zien!

Gezien de aandacht en het enthousiasme van de nieuwe leden een zeer geslaagde avond!

INFORMATIEF

Let op: Algemene ledenvergadering in mei aanstaande

Zoals tijdens de laatste Algemene Ledenvergadering (ALV) van 27 februari 2023 al werd aangegeven dienen de statuten te worden aangepast/herschreven om o.a. te voldoen aan de wettelijk gestelde eisen én om in aanmerking te komen voor een zogeheten ANBI-status. De vergadering heeft toen die avond ingestemd met de wijzigingen. Het bestuur is met de notaris in overleg over de nieuwe statuten. Op basis van de oude statuten uit 1981, moeten deze nieuwe statuten voorgelegd worden aan de Algemene ledenvergadering. Als er (conform de 'oude' statuten) te weinig opkomst is (2/3 van de leden) op de eerste ALV dan volgt ongeveer een week later een tweede ALV. Dán geldt 2/3 meerderheid van de aanwezigen als voldoende om een beslissing te nemen. We verwachten dat we de door de notaris opgestelde concept-statuten zeer binnenkort aan u kunnen toesturen met daarbij de uitnodiging voor het bijwonen van die extra Algemene Ledenvergadering. Houdt de mailbox of de brievenbus (voor leden zonder e-mail) in de gaten!

Erfeducatie maken

De educatiewerkgroep van Vehchele volgde een cursus van Erfgoed Brabant over 'erfgoededucatie maken'. De bijeenkomst vond plaats in samenwerking met Bibliotheek Meierijstad, de educatiewerkgroep Erthepe, Cultuurkade Meierijstad en de Kunstcollectie Meierijstad. De opbrengst van deze cursus was de gezamenlijke behoefte om voor 80-jaar bevrijding een erfgoededucatie- en burgerschapsproject op te pakken rondom het kabouterkje van Paula Pottgieser door aan te

sluiten bij het lesproject Wat is het je waard? over morele dilemma's in oorlogstijd. De komende maanden zal de werkgroep hier mee aan de slag gaan om handen en voeten te geven aan de concrete opzet van het lesprogramma. Het idee is onder meer ingebracht tijdens de avond die de Gemeente Meierijstad onlangs in Wijbosch organiseerde m.b.t. activiteiten rondom 80-jaar bevrijding; ook is het door de werkgroep gepresenteerd bij Cultuurkade Meierijstad.

Verhalen in de openbare ruimte

Heemkundekring Vehchele is door Brenda Frunt, student van Breda University of Applied Sciences, bevraagd over de kijk op de openbare ruimte in het Veghelse centrum. Zij interviewt momenteel allerlei stakeholders in opdracht van de Gemeente Meierijstad. Aangezien Vehchele in de laatste jaren actief betrokken is bij het zichtbaar maken van de historie in het Veghelse centrum, wilde Brenda graag onze gedachten over die ontwikkelingen horen. De uitkomsten van het onderzoek zullen moeten leiden tot nieuwe netwerken rondom de centrumontwikkeling. Maar ook tot het versterken van die ontwikkeling vanuit verschillende ideeën en invalshoeken. Vehchele hoopt daarbij te kunnen bijdragen in verbeeldingskracht en zichtbaar maken van historische verhalen.

Boerderijenboek Veghel

Het samenstellen van het Boerderijenboek Veghel gaat gestaag door. Steeds meer historische foto's duiken op. Het onderzoek in de Bossche Protocollen en de Veghelse schepenprotocollen heeft bijvoorbeeld de exacte locatie van hoeve De Hoogstraat in Mariaheide én de oorspronkelijke hoeve Grootdonk in het gelijknamige Eerdse buurtschap opgeleverd.

Bovendien gaat de werkgroep op excursie naar de Hoeve Klein Zijtaart die qua bouwhistorie en gebint tot één van de meest bijzondere boerderijen in het Veghelse gerekend mag worden. We houden het nog even voor u onder de pet tot het boek zal verschijnen in 2024.

Protestantse kerk en Paul Rink

Heemkundekring Vehchele maakte zich eerder al hard voor het behoud van de 18e-eeuwse doopschaal en bijbelhouder in de Protestantse Kerk en de herplaatsing van enkele grafstenen op het voormalig kerkhofje. Inmiddels zijn we benaderd door de Nijnselse fotografe Erry Dortmans. Zij nam vorig jaar met haar galerij en fotostudio haar intrek in het leegstaande kerkje. Erry wil graag met ons onderzoeken in hoeverre zij daarbij het verhaal van de Veghelse kunstschilder Paul Rink kan uitdragen, wellicht in combinatie met Van Gogh Nationaal Park. Een mooie kans om Veghelse verhalen op de kaart te zetten, dus we gaan graag met Erry op onderzoek uit. Wordt vervolgd!

Boekrestanten

Laat u verrassen door het aanbod van boeken, niet passend binnen de boekencollectie van Vehchele. Boeken die wij gratis aanbieden aan de liefhebber of verkopen tegen een kleine vergoeding. Bekijk de kratten met boeken eens op een donderdag tussen 14.00 en 16.00 uur in de heemkamer of neem contact op met Henk van der Voort.

NIEUWS VAN DE HKK-LEDEN

Nieuwe leden:

Yolanda Versteegen, John van den Tillaart, Wil de Bruijn, Fam. Beks- van Boxtel, Fam. Welten- v.d. Hurk.

Overleden leden:

Het doet ons verdriet om u te melden dat Nico Slippens, ons tot nu toe oudste lid van de HKK, op 95-jarige leeftijd is overleden. Wij wensen de familie heel veel sterkte met het verlies.

Even kennismaken

Hallo, ik ben Nard Jansen. Ik ben unnen echte Veghelse en er eentje van de melkboer (inderdaad, broer van Koos). Ik ben al heel lang getrouwd met ook een Veghelse, Ans van der Heijden van de toenmalige spuitery/uitdeukery en later BMW-garage. Na ons trouwen in 1975 zijn we voor werk uit het Brabantse vertrokken.

We hebben 45 jaar buiten Veghel gewoond, waarvan de laatste 36 jaar in het prachtige en historische stadje Monnickendam, ten noorden van Amsterdam. Daar hebben we het heerlijk gehad en waren we als vrijwilligers actief.

Vanwege familie en vrienden, maar ook het werk voor de Stichting Bernard van Dam (mijn opa), waren we regelmatig in Meerijstad te vinden. Na mijn pensionering lonkte daarom onze geboorteplaats en sinds twee jaar wonen we

heel gerieflijk op het Rietven. Terug naar het klapzand en ook naar beider broers en zussen en nog tal van jeugd vrienden. En meteen lid geworden van de HKK Vehchele. Op hun verzoek heb ik het bestuur laten weten dat ik geen bestuurlijke functie meer ga doen. Maar de klus van de PR en communicatie voor de HKK wil ik graag op me nemen. Sinds medio maart ben ik daarin al actief. Dat ligt me wel; al moet er nog wel tijd overblijven voor andere hobby's, zoals Bernard van Dam, golf, motorrijden en genieten van thuis en vakanties.

In de toekomst kunnen jullie zeker nog nader kennis gaan maken met mijn opa, Bernard van Dam.

'n Mooie en avontuurlijke Brabander was dat. Bijv. hoe hij zijn bruid schaakte in 1913 om in Londen te trouwen. Het filmpje daarvan was recent nog te zien op Omroep Meerijstad.

Jullie gaan mij nog tegenkomen, dus!

Lintje voor HKK-lid Agnes Pigmans - Van Helvoort

Agnes is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Ze bezoekt ouderen en eenzame mensen, is gastvrouw in de pastorie, aanspreekpunt voor de Vastenactie en doet nog veel meer voor de H. Franciscusparochie in Veghel. Agnes is daarnaast ook vrijwilliger bij het woonzorgcentrum De Watersteeg en voert daar allerlei activiteiten uit, zoals het schenken van koffie en wandelen met ouderen. Ze was voormalig bestuurslid bij de Heemkundekring Vehchele en ze is er nu nog actief als vrijwilliger.

Lintje voor HKK-lid Ria Vreeswijk – Vuurpijl

Ook Ria is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Ria was in het verleden bestuurslid van het KWF Kankerbestrijding afdeling Veghel en ruim 30 jaar vrijwilliger bij de Penitentiare Inrichting (PI) Grave, Vught en Zeeland. Vandaag de dag is ze nog actief voor het Ambiancekoor Veghel. Daar verzorgt ze de Public Relations en schrijft ze artikelen voor de media en de website. Ook is ze nu vrijwilliger bij het PieterBrueghelHuis.

Op bezoek bij jubilaris Hugo van den Bogaard in Pannerden

In 2022 was ook Hugo 25 jaar lid van Heemkundekring Vehchele. Helaas was het voor hem niet mogelijk op 27 februari 2023 aanwezig te zijn tijdens de Algemene Ledenvergadering.

Om Hugo te feliciteren hebben Arno van den Heuvel en Petra Huibers hem op 6 april thuis in Pannerden een bezoek gebracht en hem zijn oorkonde en roos uitgereikt. De reden dat Hugo lid al 25 jaar lid is van onze Heemkundekring is zijn interesse in streekgeschiedenis en genealogie.

Eén van zijn verre voorvaders, Francis Jan van den Bogaard is in 1782 in Veghel geboren. Deze Francis Jan was o.a. tapper en koopman. Door zijn huwelijk met Johanna van Buren uit Kessel is deze Van den Bogaard destijds uit Veghel vertrokken.

NIEUWS UIT HET ARCHIEF

Ontvangen materialen van (t/m 1 mei 2023)

- Goof van Nunen: Brochure Veghel, expansief Streekcentrum....
- Agnes Pigmans: diverse schoolboekjes, foto's en feestgids zr. Gijsbertini.
- Gerard van Asseldonk: Heise Kranten.
- Harrie van der Heijden: Boek over Abdij van Berne.
- HKK De Oude Vrijheid en De Wojstap: bidprentjes.
- Willy van Heemskerken: zwart-wit foto's van carnaval.
- Leo van Asperen: Brochure Nieuwe Gemeentehuis 1984 en KBO 50 jr. Jubileumkrantje.
- Ad Vermeulen: doos bidprentjes e.a.
- Ruud de Bruin: foto's.
- Mevr. Weijers: distributiestamkaarten.
- Louis van Veghel: enkele rekeningen van Veghelse bedrijven voor Stoomzuivelfabriek Schijndel (begin 1900).
- Paul van Erp: Digitale foto's en familiegegevens van fam. Fleskens.
- Zr Ludwina Foolen: haar collectie tekeningen en voorstudies voor de psalmenprentjes en banieren, met foto's, video's en geluidsopnames van de vlaggenparade in 1994 bij 100-jarig jubileum.
- Verder een dossier over de kloosterkapel, waarin ook fotoboek met foto's van Henk van der Voort.
- Mien van Stiphout: bidprentjes.

AGENDA

Activiteiten in de maanden mei / juni

7 juni – Excursie naar Provinciehuis 's-Hertogenbosch

Voor leden van HKK Vehchele is er op woensdagmiddag 7 juni een excursie georganiseerd naar het Provinciehuis in Den Bosch. Het bezoek aan dit markante gebouw, gaat niet alleen over de kunst en architectuur maar behelst ook een rondleiding, onder begeleiding van een VVV-gids.

U krijgt een kijkje in de (atoom)bunker, de Statenzaal, de Bois le Duc-zaal en tot slot kunt u genieten van het spectaculaire uitzicht op de 23ste verdieping.
Medio mei ontvangt u hiervoor een uitnodiging via de e-mail of de brievenbus (leden zonder e-mail).

Om alvast te noteren in de agenda

Zondag	10 september	Open Monumentendag in samenwerking met SIEMEI e.a.
Maandag	25 september	Lezing: Van Gogh in Brabant - door Peter van Overbruggen De lezing volgt zijn boeiende Brabantse periode, met tussendoor allerlei onrustige tochten naar Engeland, Frankrijk, Amsterdam, België en Drenthe. De presentatie "Van Gogh in Brabant" laat op een boeiende manier zien hoe belangrijk Brabant - van West naar Oost - voor Vincent in zijn ontwikkeling, ook als kunstenaar, is geweest.
Dinsdag	31 oktober	Presentatie: Genealogie met een Veghels tintje
Donderdag	30 november	Bedankavond vrijwilligers.
Maandag	11 december	Volksverhalen over heksen Maria van Deutekom vertelt, met vertoon van afbeeldingen en voordracht van verhaalfragmenten, over het fenomeen 'Heksen' door de eeuwen heen. Tot op de dag van vandaag.

Redactie: Petra Huibers, Nard Jansen

secretariaat@vehchele.nl

www.vehchele.nl